

Öveds kyrka

55.6881, 13.6445

Öveds kyrka som är en av Sveriges mest utpräglade rokokokyrkor, ersatte en medeltida romansk kyrka av sten på samma plats när den byggdes under andra halvan av 1700-talet. Detta var under en tid då det byggdes mycket få kyrkor i Skåne.

Det två vita tvåvåningshus som flankerar kyrkan är från 1810 och var ursprungligen skola respektive fattighus, men är numera församlingshem respektive det så kallade "Kyrkohuset".

Ägaren till godset Övedskloster på 1740-talet Charles Emil Lewenhaupt gick liksom sin far ett dystert öde till mötes.

Fadern Carl Gustaf misstänktes för förräderi och medan han fortfarande befann sig utomlands dömdes han till döden av en svensk domstol. Domen verkställdes dock aldrig då Carl Gustaf dog på vägen hem till sitt straff.

I augusti 1742 blev även sonen Charles Emil tillsammans med general Henrik Magnus von Buddenbock hemkallade, efter att Sverige förlorat slaget vid Villmanstrand i Finland. De båda dömdes som syndabockar för det misslyckade kriget "förlustliga liv, ära, och gods" och halshöggs i Stockholm. Kropparna begravdes därefter i ovidig jord.

När avrättningen blev känd på Övedskloster sändes två anställda men häst och vagn till Stockholm för att hämta hem kvarlevorna av Charles Emil Lewenhaupt, för att man skulle kunna ge denne en anständig begravning. När de kom tillbaka visade det sig att de hade med sig Lewenhaupts kropp men von Buddenbocks huvud. De skickades därför åter till Stockholm, och denna gång hade de med sig rätt huvud, men för säkerhets skull även von Buddenbocks kropp. Charles Emil Lewenhaupt fick sin grav i familjegraven i Öveds gamla kyrka, en familjegrav som ännu finns kvar.

Den nuvarande kyrkan byggdes efter att Hans Ramel köpt Övedskloster 1753 av sin svåger Adam Lewenhaupt, sonen till Charles Emil, och som hade lyckats återställa släktens ära och även sett till att arvingarna återfick egendomen.

Friherre Hans Ramel är för eftervärlden kanske mest känd för att ha låtit uppföra en rad med slottsbyggnader, och kallas i bland också "Bygge-Hans". Han lät bland annat även uppföra Löberöds, Maltesholms och Tullbo slott.

På kyrkogården närmast kyrkobyggnaden finns flera ur ätten Ramel begravda. Deras gravstenar är mestadels i vit marmor.

Precis som Övedsklosters slott ritades kyrkan av Carl Hårleman, som var ledare för slottsbygget i Stockholm. Som överintendent utövade han tillsyn över alla ritningar till hus, vägar, broar och även kyrkor i hela landet som byggdes för allmänna medel.

Övedskloster bekostades dock med privata medel och låg utanför överintendentens maktsfär, men Hans Ramel valde ändå att bygga enligt tidens stilideal. Carl Hårleman dog dock redan samma år Ramel köpte godset.

Nya arkitekter efter Hårleman blev hovintendenten Carl Fredrik Adelcrantz och Jean Eric Rehn, som stod för inredningen. Hårleman och Rhen räknas som 1700-talets främsta arkitekter, liksom Olof Tempelman som också har varit inblandad. Han upprättade år 1807 ett förslag till läktare och orgelfasad.

På kyrkans norra sida ligger det Lewenhauptska-Ramelska gravkoret där bland andra Hans Ramel har sin sista viloplats med sin maka. Ovanpå koret finns herrskapsläktaren.

Nattvardskalken tillverkades 1761 av Gustaf Staffhell den yngre. Han räknas som en av de främsta silversmederna under rokokon, och gjorde bland annat omfattande arbeten till den kungliga silverkammaren, och har även framställt altarljusstakar för slottskapet i Stockholm samt ett antal kalkar till olika kyrkor.

Orgeln är byggd 1806 av den kände orgelbyggaren Olof Schwan från Stockholm.

Källor:

Webb: Vollsjö församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkorna i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4